

Nr 130

Av herr Elowsson, Nils, m. fl., angående förläggningen av ett tekniskt läroverk i Kristianstads län.

(Lika lydande med motion nr 257 i Andra kammaren)

I Kungl. Maj:ts proposition nr 1 med förslag om inrättande av nya tekniska läroverk föreslås, att det tilltänkta högre tekniska läroverket i Kristianstads län förlägges till Hässleholm.

Ett tekniskt läroverk i detta län anses väl motiverat, men frågan om lokaliseringen av läroverket har in i det sista varit föremål för överväganden.

I propositionen föreslås, att ett nytt högre tekniskt läroverk förlägges i anslutning till den tekniska skolan i Hässleholm. Såsom motivering för detta förslag anges den av länskolnämnden i Kristianstads län framlagda utredningen och vad som visats beträffande befolkningsfördelning o. s. v. samt denna skolas kapacitet, materiella standard, lärarkår och rekrytering.

Från Kristianstads stad gjordes 1959 framställning om upprättande i staden av ett högre tekniskt läroverk, omfattande ett tekniskt gymnasium med två facklinjer om vardera tre läsår, en i maskinteknik med speciell inriktning på regleringsteknik och en i tillämpad elektronik samt en tvåårig mätningsteknisk fackskola för lantmäteri.

Ett flertal större industrier i länet uttalade sin tillfredsställelse med att ett högre tekniskt läroverk upprättades i Kristianstad. Sålunda har Aktiebolaget Iföverken, ett av länets största industriföretag, uttalat *dels* att rekryteringen av teknisk personal till företaget tenderar att bli allt svårare och att den föreslagna läroanstalten i Kristianstad skulle i hög grad underlätta densamma, *dels* att, om det tekniska läroverket förlägges till Kristianstad, företaget tillsammans med andra industrier, t. ex. Svenska Stålprensings AB i Olofström och den nya cellulosaindustrien Nymölla AB öster om Kristianstad, kan ställa ingenjörer till förfogande som timlärare.

Svenska Stålprensings AB i Olofström anför att detta företag anser Kristianstad som naturlig och lämplig plats för ett tekniskt läroverk och anser dessutom att ett sådant läroverk, innehållande mekanisk fackavdelning och förlagt till Kristianstad, är av största intresse för nordöstra Skåne ävensom för västra Blekinge.

Ett antal inom Kristianstad verkande större industriföretag har uttalat sitt stora intresse för ett högre tekniskt läroverk förlagt till Kristianstad med

hänsyn till att dessa företag redan har ett stort antal tekniker och har behov av ytterligare läroverksingenjörer.

Den industriella utvecklingen i nordöstra Skåne har under de senaste åren avsevärt förbättrats, vilket gör att man kan se optimistiskt även på områdets framtida industrialisering.

Av särskilt stor betydelse för områdets industrialisering torde utbyggnaden av Kristianstads stads hamn i Åhus vara. Sedan år 1960 bedrivs omfattande muddrings-, utfyllnads- och kajarbeten. Hittills har för ändamålet anvisats mellan 12 och 13 milj. kronor. Inseglingsrännan till hamnen har fördjupats till 8,5 meters seglationsdjup. Tillgången på tomtmark för industriföretag, som är beroende av mark i omedelbar anslutning till kaj, är god.

Länsstyrelsen i Kristianstads län har tillstyrkt läroverkets förläggande till Kristianstad, varvid anförts bl. a. att länsstyrelsen i ett tidigare yttrande funnit övervägande skäl tala för att läroverket förlägges till denna stad. Länsstyrelsen framhåller vidare, att det i Hälsingborg befintliga tekniska läroverket har ett upptagningsområde som omfattar stora delar av Kristianstads län, bl. a. torde Perstorps-området ingå i Hälsingborgs-läroverkets rekryteringsområde. En förläggning av skolan till Hässleholm skulle alltså innebära, att skolan blev placerad alldeles intill gränsen för en annan skolas upptagningsområde. Ett läroverk i Kristianstad finge däremot en med hänsyn till redan befintliga läroverk mera central lokalisering. Även om avstånden till befintliga läroverk icke kan tagas som direkt uttryck för en tilltänkt läroverksorts »centralitet», kan det vara av intresse att konstatera, att avståndet från Kristianstad till Karlskrona, Hälsingborg och Malmö, där tekniska läroverk finnes, är omkring 12, 11 resp. 10 mil. Härtill kommer, att för länets sydöstra delar en placering i Kristianstad skulle innebära en avgjord fördel vid en jämförelse med Hässleholms-alternativet.

I sitt yttrande går länsstyrelsen även in på frågan om Hässleholms tekniska skolas fortvaro. Länsstyrelsen anför därvid, att kungl. överstyrelsen för yrkesutbildning framhållit som skäl för Hässleholms-alternativet, att den i Hässleholm belägna tekniska skolan disponerar en skolbyggnad, som efter ändringar skulle lämpa sig för ett tekniskt läroverk. Härigenom skulle såväl stat som kommun undgå vissa investeringskostnader. Länsstyrelsen pekar emellertid på att, om det nya läroverket skulle inrymmas i nuvarande tekniska skola, måste en väsentlig nedskärning i den sistnämndas verksamhet ske. Detta kan icke vara nyttigt. Enligt länsstyrelsens uppfattning, vilken säkerligen delas av skolexpertisen, finns det ett stort behov såväl av tekniskt läroverk som av en fortsatt verksamhet vid den tekniska skolan i Hässleholm i dess nuvarande form. Den besparing, som skulle kunna göras om man inrymde det tekniska läroverket och den tekniska skolan i samma anläggning, skulle sålunda gå ut över ett faktiskt föreliggande utbildningsbehov. Läns-

styrelsen finner icke detta vara rimligt i en tid, som kräver fler och fler tekniskt utbildade personer.

Länsstyrelsen pekar slutligen på ännu en omständighet som talar för läroverkets förläggande till Kristianstad. Som förut nämnts skulle läroverket även omfatta en mätningsteknisk fackskola. Studierna vid sådan fackskola måste bedrivas i nära anslutning till länslantmäterikontor och vissa andra regionala myndigheter, såsom länsarkitektkontor och vägförvaltning. Samtliga dessa myndigheter finns i residensstaden, och det säger sig ju självt, att betydande olägenheter måste uppstå för nu berörda undervisning om det tekniska läroverket förlades till annan ort än Kristianstad.

Till länsstyrelsens yttrande finns fogad en P.M., vari framhålls, att för läroverkets förläggande till Kristianstad, jämfört med Hässleholm, talar:

den mera koncentrerade totalbefolkningen,

den mera koncentrerade industribefolkningen,

Kristianstad är den större industriorten såväl relativt som absolut

samt

Kristianstad är den större centralorten.

Länsskolnämnden i Kristianstads län uttalar i sitt yttrande i ärendet, att vissa skäl föreligger för gymnasiets förläggande till Hässleholm och andra för dess förläggande till Kristianstad. Länsskolnämndens utredning synes vid första påseende innebära en viss övervikt för ett gymnasium i Hässleholm beträffande elevantalet. Det kan emellertid ifrågasättas, om eleverna kan beräknas dagligen resa 60 min. i vardera riktningen. Krympes restiden och därmed de avgränsade rezonerna synes skillnaden mellan elevantalet i Hässleholm och Kristianstad bli så liten, att de båda städernas elevantal torde väga jämnt.

För Kristianstad talar enligt länsskolnämnden stadens större betydelse som naturlig huvudort inom berörda område samt närheten till flera storindustrier med högkvalificerade tekniker. Kristianstad är den större industriorten jämfört med Hässleholm. Antalet företag med mera än 25 anställda och det totala antalet anställda vid dessa är större i Kristianstad än i Hässleholm. Ur allmän planeringssynpunkt äger Kristianstad såsom den bäst utvecklade serviceorten försteg.

Inom Kristianstads-området finns flera större industrier än inom Hässleholms-området, vars tjänstemän kan beräknas delta i undervisningen och vars anläggningar kan utnyttjas för demonstrationer o. d.

Sveriges industriförbund, som bedömt frågan om förläggandet av tekniskt läroverk i Kristianstads län med hänsyn bl. a. till industrierna i länet, dessa industriers storlek, nya industrier, de nuvarande industriernas expansion, deras intresse av tekniskt läroverk, deras möjligheter att bistå skolan med högt kvalificerade timlärare och deras möjlighet att bistå skolan med demon-

strationsmateriel och i övrigt, har uttalat, att det nya tekniska läroverket bör få Kristianstad som förläggningssort.

Industriförbundet anför vidare, att förekomsten av differentierade utbildningsmöjligheter på gymnasietadiet i många fall är avgörande för industri-företagens möjligheter att förvärva högt kvalificerade tjänstemän, enär dessa merendels önskar låta sina barn få högre utbildning i hemorten.

För regioner, vilkas näringsliv huvudsakligen sysselsätter lägre utbildad personal, har förekomsten av ett gymnasium ur deras synpunkt mindre värde.

Industriförbundet anser fördenskull, att tillkommande teknisk gymnasieutbildning vid i övrigt likartade förhållanden i första hand bör förläggas till starkt industrialiserade orter.

Läroverkens förläggning till högindustrialiserade orter är motiverad även av pedagogiska faktorer.

Kristianstad, inom vars reseområde några av landets större och snabbt expanderande industrier (t. ex. Olofström, Iföverken, Nymölla) är belägna, torde lämpa sig väl som gymnasieort.

Kungl. överstyrelsen för yrkesutbildning har uttalat, att såväl Kristianstad som Hässleholm kan tänkas som förläggningssort. Rekryteringsområdena för de båda alternativen sammanfaller till mycket stor del, och befolkningsunderlaget är i stort sett lika. I sina överväganden i ärendet har överstyrelsen kommit till det resultatet, att Kristianstad bör givas företräde framför Hässleholm. Överstyrelsen har därvid fäst särskilt avseende vid de klart positiva uttalandena för Kristianstad från länsstyrelsen i Kristianstads län och Sveriges industriförbund.

Kungl. överstyrelsen för yrkesutbildning föreslår sålunda, att ett högre tekniskt läroverk inrättas i Kristianstad från och med höstterminen 1962. Detta överstyrelsens förslag, vilket som förut nämnts är byggt på utredningar och uttalanden från länsstyrelsen i Kristianstads län och Sveriges industriförbund samt länskolnämnden i Kristianstads län, får anses vara väl underbyggt och starkt motiverat.

Det bör också understrykas, att ett till Hässleholm förlagt högre tekniskt läroverk, kombinerat med den i samma ort belägna tekniska skolan, vars verksamhet därvid måste väsentligt nedskäras, icke ger tillräcklig möjlighet för mera mogen ungdom att erhålla utbildning på det tekniska området och ej heller utökar möjligheterna för ungdom över huvud taget att få sitt utbildningsbehov tillgodosett i en tid, som kräver fler och fler tekniskt utbildade människor.

Med återopande av det nu anförda hemställes,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 1 måtte besluta, att det i propositionen föreslagna högre

tekniska läroverket i Kristianstads län må förläggas till Kristianstad från och med höstterminen 1962.

Stockholm den 18 januari 1962

N. Elowsson

G. Elofsson

Erik Boheman

N. Yngve Nilsson

Sten Åkesson